

**Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesi-
ne bir fıkra ve aynı kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair
kanun lâyihası ve Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenleri
mazbataları (1/643)**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2617, 6/2115

14 . VII . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa bir fıkra ile geçici bir madde eklenmesine dair Millî Savunma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 20 . VI . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe lâyihasıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Uçuş şehitleri ile denizaltı ve dalgıç şehitleri, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun neşrin-den evvel şehit sayılmakta ve Tekâüt Kanunu ile şehit yetimlerine verilmiş bulunan türlü hak-lardan istifade etmekte idiler.

Yeni Emekli Sandığı Kanununun 1 . I . 1950 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra gerek uçuş şehitleri ve gerek denizaltı ve dalgıç şehitleri kendilerine ait hususi kanunlarında şehit sayılmak-ta olmasına rağmen 5434 sayılı Kanunun 69 ncü maddesi dışında bırakılmış olmalarından dola-yı 1 . I . 1950 den sonra şehit yetimleri haklarından istifade edememek durumunda kalmışlardır.

B. M. Meclisinin Uçuş ve Denizaltı Şehitleri hakkındaki 9 . VI . 1949 tarih ve 1651 sayılı Ka-rarının 5434 sayılı Kanun muvacehesinde nasıl mütalâa edilmesi gerekeceğinin tefsir yoluyla hal-ledilmesi için B. M. Meclisine arz edilmişti.

B. M. Meclisinin 2 Haziran 1952 tarih 1803 sayılı Kararı ile uçuculuğun zamanımızın en ile-ri ve en çok tehlikeli bir meslek ve vatan müdafaası bakımından bu meslekin rağbet görmesini temin etmenin şart olduğu kabul edilerek barışta ve seferde uçuculardan kazaya uğriyarak ter-ki hayat edenlerin dul ve yetimlerine tatmin edici hak ve tazminat tanınmasına şiddetle taraf-tar olduğu belirtilmiş ancak bu mevzuun yorum yoluyla değil mevcut adaletsizliği gidermek için tesis yoluna gidilmesi istenilmiştir.

Dumlupınar Denizaltı Faciası dolayısıyla kabul edilen 6083 sayılı Kanun B. M. Meclisi komis-yonlarında ve Umumi Heyette müzakeresi sırasında her hâdise dolayısıyla bir kanun çıkarılma-sına lüzum kalmaması için Hükümetçe umumi bir kanun getirilmesi temenni olunmuştur.

Hazırlanmış olan ilişik kanun lâyihası ile hem uçuculuk ve denizaltıcılık ve dalgıçlık teşvik edilmiş olacak ve hem de bu meslek sahiplerinin yetimleri tatmin edici bir maaşa nail kılınmış olacaklardır. Bu maksatla da evvelce şehit olmuş olanlara tanınmış bulunan hakkın bundan sonra da şehit olacaklara tanınması suretiyle de adaletsizlik de bertaraf edilmiş olacaktır.

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 1/643

Karar No. 3

20 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa bir fıkra ile geçici bir madde eklenmesine dair Millî Savunma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 20 . V . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun lâyihası esbabı mucibesi ile birlikte komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla Millî Savunma ve Maliye Vekâletleri ve Emekli Sandığı mümessilleri huzuriyle tetkik edildi.

Uçuş, denizaltı ve dalgıç şehitleri 1683 numaralı eski Tekaüt Kanunu mucibince şehit sayılmakta iken 5434 sayılı yeni Emekli Sandığı Kanununun 69 ncu maddesinin dışında bırakılmış olmalarından dolayı bu kanunun meriyete girdiği 1 . 1 . 1950 tarihinden sonra bu kabül şehit yetimleri harb mâlûlü sayılmıyarak, harb mâlûlü ailelerine bahşedilmiş olan haklardan istifade edememek durumuna düştükleri ve Dumlupınar Denizaltı Gemisi faciası gibi her münferit vaka şehitleri hakkında münferit birer kanun çıkarılmak zaruretinde kalındığı ve Yüksek Meclisin 2 Haziran 1952 tarihli ve 1803 sayılı kararı ile en çok tehlikeli ve memleket müdafaaası noktasından o derece lüzumlu olan bu mesleke rağbetin temini zımında barışta ve seferde bu meslek sâliklerinden kazaya uğramak yüzünden terki haytat edenlerin ailelerine tatmin edici hak ve tazminatın tanınması şiddetle iltizam edilerek bu mevzua mütaallik olarak talebedilen bir yorum teklifi, reddolunarak mevcut adaletsizliğin tesis yoluyla giderilmesi

hususunun tensibedildiği anlaşılmış ve bu maksatla evvelce şehit olmuş olanlara tanınmış bulunan hakkın 1950 tarihinden sonra şehit olmuş ve olacaklara da tanınmasını temin için teklif edilen kanun lâyihasının ve geçici maddenin hazırlanmış olduğu anlaşılmıştır.

Mezkûr kanun lâyihası ile geçici madde Hükümetin gerekçesinde arz ve yukarda bahsolunan mucip sebepler dolayısıyla komisyonumuzca ve Hükümet mümessillerinin muvafakatiyle aynen kabul edilmiş ve havalesi gereğince Maliye Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Millî Savunma Ko. Reisi N.

Sözcü		Sözcü
Kastamonu		Kastamonu
R. Taşkın		R. Taşkın
Kâtip		
Elâzığ	Denizli	Erzurum
M. Ş. Yazman	E. Şahin	Emrullah Nutku
		İmzada bulunamadı
İstanbul		Kayseri
Hüsnü Yaman		İsmail Berkok
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
Kocaeli	Kütahya	Niğde
S. Önhon	B. Besin	H. Nuri Yurdakul
		İmzada bulunamadı
Rize	Seyhan	Tokad
K. Baltı	S. Tekelioğlu	F. Çubuk
	Trabzon	
	N. Altuğ	

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Esas No. 1/643
Karar No. 22

7 . I . 1954

Yüksek Reisliğe

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine bir fıkra ve aynı kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası, Millî Savunma ve Maliye Vekâletleri ile T. C. Emekli Sandığı temsilcilerinin iştiraki ile komisyonumuzca tetkik ve müzakere olundu.

Kanun lâyihası ile; hazarda ve fevkalâde halde emir veya vazife ile uçuş yapan uçucularla emir veya vazife ile dalgış yapan denizaltıcı ve dalgışların vazifelerinin hususiyetleri icabı mâlûl veya şehit olmaları halinde 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununda harb mâlûllerine tanınan hak ve menfaatlerden istifadelerinin temin olunmak istendiği anlaşılmıştır.

Lâyihanın tümü üzerinde yapılan müzakerede gerek uçucuların ve gerekse denizaltıcı ve dalgışların gördükleri hizmet sırasında karşı karşıya buldukları tehlikenin diğer hizmetlere uymadığı ve bu mesleklere rağbeti artırmak bakımından harb mâlûllerine tanınan hak ve menfaatlerin mezkûr mesleklerde hizmetleri sırasında şehit ve mâlûl olanlara da teşmilinin muvafık olacağı kanaatine varılmıştır.

Esasen 3485 ve 3486 sayılı kanunlarda uçucular, denizaltıcı ve dalgışların 5434 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden evvel şehit veya mâlûl olmaları halinde harb şehit ve mâlûlleri gibi muamele görecekları kabul edildiğine göre evvelce tanınan bir hakkın temadisinin uygun olacağı neticesine varılmıştır.

Lâyihanın birinci maddesinde, 5434 sayılı

Kanununun 64 ncü maddesine eklenen fıkra ile yukarıda belirtilen husus yani emir veya vazife ile uçuş yapan uçucularla dalgış yapan denizaltıcı ve dalgışların harb mâlûllerine tanınan hak ve menfaatlerden faydalanmaları derpiş olmaktadır.

Bu maddenin müzakeresi sırasında esasa müessir olmıyan kelime değışiklikleri yapılmak suretiyle madde kabul edilmiştir.

Lâyihanın geçici maddesi ile de 1 . I . 1950 tarihinden itibaren birinci maddede yazılı sebeplerle şehit olan ve mâlûl kalanlara da bu hak tanınmış olmakta ve 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlüğe girmesinden önce tanınan hakkın temadisi temin edilmiş bulunmaktadır.

İkinci ve üçüncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere, Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Komisyonu Reisi		Sözcü
Amasya		Zonguldak
H. Koray	1	F. Açıköz
Kâtip		
Diyarbakır	Çorum	Erzurum
M. R. Bucak	Ş. Gürses	S. Erduman
Mardin	Niğde	Samsun
A. Kalav	H. Arıbaş	Ş. Uluçay
	İmzada bulunamadı	
Seyhan	Siird	Zonguldak
Z. Akçalı	C. Yardım (Söz hakkım mahfuzdur)	R. Sivişoğlu

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/643
Karar No. 134

23 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa bir fıkra ile geçici bir madde eklenmesine dair Müdafaa-i Milliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 14 . VII . 1953 tarihli ve 6/2115 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası, Millî Müdafaa ve Maliye encümenleri raporlarıyla birlikte Encümenimize havale edilmiş olmakla Millî Müdafaa Vekili ve Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine bir fıkra ilâvesi suretiyle hazaarda ve fevkalâde hallerde emir veya görevle uçuş yapan uçucularla vazifeli olarak tayyarede bulunanlardan ve yine vazife ile dalış yapan denizaltıcı ve dalgıçlarla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunup da denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleriyle mâlûl kalan ve ölenlerin 64 ncü madde hükmünden istifadelerini ve ilâve edilecek bu fıkra hükmünün 5434 sayılı Kanunun neşri tarihi olan 1 . I . 1950 tarihinden sonra aynı sebep ve tesirlerle mâlûl kalan ve şehit olanların dul ve yetimlerine de teşmilini temin maksadiyle hazırlanmış bulunmaktadır.

Lâyihanın gerekçesinde sevkini mucip sebep-

ler tafsilten arz ve izah edilmiş olup vazifeleri daimî tehlike arz eden bu meslek sahiplerinin dul ve yetimlerinin terfihleri ve aynı zamanda bu hizmete de rağbeti artırmak maksadiyle hazırlanmış, Millî Müdafaa ve Maliye encümenlerince kabul edilmiş bulunan kanun lâyihası Encümenimizce de muvafık mütalâa olunarak maddelerin görüşülmesine geçilmiş, başlık ve birinci madde redaksiyon bakımından değiştirilmek suretiyle, mütaakıp maddeler Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Sözcü
Rize	Sivas
İ. Akçal	H. İmre
Bu rapor Sözcüsü	
Ordu	Ankara
R. Aksoy	M. Bayramoğlu
Ankara	Çanakkale
M. Ete	K. Akmanlar
Eskişehir	İstanbul
A. Potuoğlu	S. Oran
Kırklareli	Kırşehir
Ş. Bakay	R. Özdeş
Konya	Malatya
M. Â. Ülgen	M. S. Eti
	Rize
	O. Kavrakoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa bir fıkra ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 5434 sayılı T. C. Emekli sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin (Ç) fıkrasından sonra maddeye aşağıdaki (D) fıkrası eklenmiştir :

D) Hazarda ve fevkalâde hallerde emir veya görevle uçuş yapan uçucularla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle ödevli olarak tayyarede bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki türlü sebeplerinden ve yine vazife ile dalış yapan denizaltıcı ve dalgıçlara hangi meslek ve sınıftan olursa olsun denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunup da denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleriyle;

GEÇİCİ MADDE — D fıkrası hükmü 1 . I . 1950 tarihinden sonra aynı sebep ve tesirlerle mâlûl kalan ve şehit olanlar hakkında da tatbik olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili

Devlet Vekili
C. Yardımcı

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine bir fıkra ve aynı kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine aşağıdaki (d) fıkrası eklenmiştir :

d) Hazarda ve fevkalâde hallerde emir veya vazife ile uçuş yapan uçucularla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emir ve vazifeli olarak tayyarede bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki ve yine emir veya vazife ile dalış yapan denizaltı ve dalgıçlarla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emir ve vazifeli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın, sebep ve tesirleriyle;

GEÇİCİ MADDE — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin (Ç) fıkrasından sonra bir (d) fıkrası ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin (Ç) fıkrasından sonra maddeye aşağıdaki (d) fıkrası eklenmiştir :

d) Hazarda ve fevkalâde hallerde emir veya vazife ile uçuş yapan uçucularla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle vazifeli olarak tayyarede bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleri ile ve yine emir vazife ile dalış yapan dalgıçlarla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle vazifeli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleri ile.

MADDE 2. — Hükümetin 2 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Adalet Vekili

O. S. Çiçekdağ

Milli Savunma Vekili

S. Kurtbek

İçişleri Vekili

E. Menderes

Dışişleri Vekili

F. Köprülü

Maliye Vekili

H. Polatkan

Milli Eğitim Vekili

R. S. Burçak

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoglu

Ekonomi ve Ticaret Vekili

Fethi Çelikbaş

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

Gümrük ve Tekel Vekili

E. Kalafat

Tarım Vekili

N. Ökmen

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

Çalışma Vekili

H. Erkmen

İşletmeler Vekili

S. Yırcalı

